

проект **Адаптирани физическа активност и спорт - младежи за младежи**

АПАСИ

СВ007.2.22.036

Анализ на нуждите

на младежи с увреждания в област Перник и област Нишава.

Скрининг в 5 училища в Перник за изкривяване на гръбначния стълб и плоскостъпие;

Безработица сред младите хора; Налични социални услуги

Съдържание

Анализ на нуждите на младежи с увреждания в област Перник и област Нишава

1.1. Област Перник -1

1.2. Област Нишава -5

2. Скрининг в 5 училища в Перник за изкривяване на гръбначния стълб и плоскостъпие - 7

2.1. Изкривяване на гръбначния стълб -7

2.2. Плоско стъпало - 9

3. Ситуацията с младежката безработица - 9

3.1. Област Перник -9

3.2. Област Нишава -9

4. Налични социални услуги - 13

4.1. Област Перник - 13

4.2. Област Нишава -14

1. Анализ на нуждите на младежи с увреждания в област Перник и област Нишава.

1.1. Област Перник

Анализът на нуждите има за цел да изследва средата на младите хора с увреждания и безработни по отношение на законодателството, държавните/общински мерки, услугите за социална интеграция и достъпа до пазара на труда. До края на 2018 г. в България беше в сила Законът за интеграция на хората с увреждания. Той бе отменен с § 2 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за хората с увреждания, който влезе в сила на 01.01.2019 г. През 2019 г. изпълнителният директор и екипът на Агенцията за хората с увреждания участваха в работните групи, отговорни за изготвянето на основни разпоредби. Като най-важен беше следният: Закон за социалните услуги, Закон за личната помощ, Закон за жестомимичния език, Правила за прилагане на Закона за хората с увреждания, Наредба № РД-07-6 от 20.06.2019 г. за процедурата за контрол върху изразходването на средствата от възстановени осигурителни вноски на работодатели, съответно органи по назначаването, специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания и професионални здравни заведения, Наредба № РД-07-8 от 24.07.2019 г. за условията и реда за изпълнение и контрол на дейностите по осигуряване и ремонт на оборудване и медицински изделия за хора с увреждания, Национална програма за заетост на хора с увреждания (NAPH), която е одобрена със заповед на министъра на труда и социалната политика и се изпълнява от ГВА и Методологията за финансиране на проектни предложения на работодатели/назначавачи органи, неразделна част от НАПД. Агенцията за хората с увреждания (APD) също участва в: разработването на План за действие за периода 2019 - 2020 г. в изпълнение на Националната стратегия за хората с увреждания и в подготовката на нова Национална стратегия за хората с увреждания 2021 г. - 2027; оценка на въздействието на съществуващите политики и законови разпоредби и извършения мониторинг по отношение на осигуряването на достъпна архитектурна среда в съществуващите сгради и съоръжения; участие в оценката на Европейската стратегия за хората с увреждания 2010 - 2020 г., както и на Проекта на въпросник за преброяване на населението и жилищата в Република България през 2021 г., в проекти за изменение на местните общински власти.

Само три спортни обекта имат достъп за хора с увреждания: зала „Триадица“ - София (23,8 км от Перник), спортен комплекс „Добротица“, Добрич и спортен комплекс „Осогово“ в Кюстендил (56,5 км от Перник). Няма налични безплатни услуги за здраве и рехабилитация - главно за намиране на работа и достъпна среда. Проектите имат по правило максимален срок от 6 месеца и собствено участие в брой 5%, което затруднява кандидатите. Мярка за достъпна среда - Заповед № 0023-2512 / 11.06.2019 г. на изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания - отворена Методология за финансиране на проекти за изграждане на достъпна архитектурна среда за хора с увреждания на културни, исторически, спортни обекти. Кандидатстване за финансиране от Агенцията за хора с увреждания за изграждане на достъпна архитектурна среда за хора с

увреждания на културни, исторически, спортни обекти. Работодателите по чл. 49 от Заповедта за ЗОС № 0023 - 2511/11.06.2019 г. на изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания спазват Методиката за финансиране на целеви проекти на специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания по чл. 49 от Закона за хора с увреждания.

Проекти за рехабилитация и интеграция за хора с увреждания - Заповед № 0023-2513 / 11.06.2019 г. на изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания, както следва:

Методология за финансиране на проекти за рехабилитация и интеграция на хора с [увреждания](#).

Защитен център за заетост - Заповед № 0023 - 3534 / 09.08.2019 г. на изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания. Методология за финансиране на проекти за създаване на дейности за центрове за закрила на труда за **предоставяне на медицински изделия и помощни средства, устройства и оборудване за хора с увреждания** - 336 МСП са в списъка, предоставящ тези услуги. Налични договори с НПО по РРЗИНУ по чл. 53а от ППЗИХУ с: Сдружение „Българска асоциация на лица с интелектуални затруднения“; Сдружение „Съюз на инвалидите в България“; Сдружение „Център за психологически изследвания“; Сдружение „Съюз на слепите в България“; Сдружение „Съюз на глухите в България“.

Финансиране на проекти за рехабилитация и интеграция на хора с увреждания

Методологията регламентира условията и реда за подготовка, структура и съдържание на оферти, предложени от неправителствени организации с нестопанска цел за и за хора с увреждания с цел социално включване и изолиране на хората с увреждания, както и начина на тяхното оценка и класиране в конкурса за финансиране от Агенцията за хората с увреждания (АРД). Методологията се разглежда като инструмент за реализиране на приоритетите на АПР при прилагане на държавната политика за рехабилитация и интеграция на хора с увреждания чрез активната роля и целенасочена дейност на организациите с нестопанска цел от неправителствения сектор. Само юридически лица, регистрирани съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел (Закон за юридическите лица с нестопанска цел) за извършване на общественополезна дейност, както и национално представени организации на хора с увреждания, регистрирани по Закона за кооперациите. Съгласно своя учредителен акт и според извършената дейност, организациите трябва да бъдат постоянно ангажирани с решаването на проблемите на хората с увреждания. Участието в конкурса за финансиране е свързано с изготвянето на предложение, състоящо се от попълнен формуляр и бюджет на търга. Преки бенефициенти на очакваните резултати от изпълнението на тръжното предложение могат да бъдат само лица с над 50% намалена работоспособност/вид и степен на увреждане и деца с 50% и над

50% определен вид и степен на увреждане, вкл. и чужденци с постоянно пребиваване в Република България (чужденци с предоставен хуманитарен статут) и чужденци с предоставен статут на бежанец, като „лица/хора с трайни увреждания. За оценка в конкурса се подават предложения, насочени към увеличаване на социалния капитал на обществото чрез интеграция и реинтеграция на хора с трайни увреждания, към преодоляване на социалната им изолация и постигане на тяхното трайно социално включване, водещо до повишаване на тяхната социална значимост и лично самочувствие, за включването им в съвременните културни ценности, както и за постиженията на науката, културата и спорта. Предметът на предложението се изразява в: повишаване на образователното, професионалното, квалификационното и културното ниво на хората с трайни увреждания; включване на хората с трайни увреждания в процеса на създаване на културни ценности чрез развитие на техните дарби и художествени и творчески таланти с оглед преодоляване на съществуващите за тях ограничения в тази област; създаване на благоприятна среда в общността и развитие на възможности за пълноценен живот на хората с трайни увреждания чрез активното им участие в публични събития, форуми, тържества, културни събития, спортни състезания, туристически пътувания; разработване и внедряване на специализирани помощни средства за преодоляване на изолацията и трудностите, които изпитват хората с трайни увреждания при намиране на работа, при осъществяване на социални контакти, при взаимодействие и адаптиране към средата си, при стимулиране на активното им участие в различни публични събития; директно участие на хора с трайни увреждания в провеждането на регионални, национални и международни публични събития като: панаири, изложби и базари на техните продукти, фестивали на самодейни състави и индивидуални изпълнители, пленери и художествени изложби, автомобилни ралита с адаптирани автомобили, маратони с инвалидни колички, състезания по други спортове, както и други подобни събития; промяна на общественото възприятие за хората с трайни увреждания като пълноправни граждани чрез поставянето им в центъра на общественото внимание, чрез прякото им участие в обществено значими събития, в които те могат лично да декларират и защитават правата си и своето място в съвременната общност.

Допустима рамка: 1. Дейности, насочени към индивидуална и групово работа с целевата група - обучение, придобиване на умения за самостоятелен живот, рехабилитация, арт терапия, запознаване с културното наследство и постижения на родината, посещения на културни събития и други. Тръжните предложения, реализацията на които ползите за преките бенефициенти биха имали случаен, вероятностен характер и биха изисквали допълнително изпълнение на специална рекламна кампания, се оценяват с нула точки; 2. Събития с публични културни и/или спортни събития: фестивали, концерти, представления, пленери, художествени изложби, спортни състезания и автомобилни ралита и други подобни, в които преките бенефициенти са активни участници в съответното събитие. Финансирането на тръжното предложение позволява покриване на разходите за подготовка на публичното събитие. 3. Разработване на различни материали,

помагала, ръководства и други, подпомагащи работата на и с хора с трайни увреждания, тяхната адаптация, трудова и социална интеграция и реинтеграция. При разработването на такова предложение кандидатът трябва да обоснове своите новаторски усилия, като посочи новите моменти в неговото развитие, различаващи се или допълващи вече направеното в дадената област в рамките на финансовите ресурси на APD и други източници; 4. Дейности, насочени към промяна на общественото възприятие за хората с трайни увреждания като пълноправни граждани, които дават публичност и демонстрират своята активна обществена позиция, постиженията в заетостта им, вкл. и чрез организираното им участие в панаири, търговски панаири, благотворителни и търговски базари, специализирани панаири на труда и други социални и икономически форуми и събития. Конкументните предложения, в които се планира провеждане на PR-кампания, която има за цел да повлияе на общественото мнение, но без пряко, активно и решително участие на хора с увреждания в него, се оценяват с нула точки. Обучение (Компонент 1) може да се предоставя само от организации кандидати, които имат подходящ лиценз, издаден от Националната агенция за професионално обучение и образование. Подходящият лиценз може също да се притежава от/или от партньор, който може да проведе обучение. Всеки кандидат може да участва в обявения конкурс само с едно предложение. Продължителността на търга не може да надвишава 6 месеца.

Предназначение и структура на средствата, отпуснати за финансиране. За да се постигнат резултатите, предвидени в тръжното предложение, кандидатът предоставя и свое участие, което е неразделна част от предложението и подлежи на контрол и проверка по време на неговото изпълнение. Собственото участие на кандидата не може да бъде по-малко от 5% от общата стойност на офертата. Собственото участие се предоставя само в брой и се използва за покриване само на преки разходи; за лица, имащи право на чуждестранна помощ, е позволено да поемат разходите за ескорта на всяко такова лице; в случаите на лица със зрителни увреждания, наранявания на опорно -двигателния апарат или интелектуални затруднения, които имат над 90 процента намалена работоспособност / вид и степен на увреждане без право на помощ, е позволено да поемат разходите за ползване на един придружител за двама хора с увреждания; разходите, свързани с използването на придружителите (за командировки, билети за посещения на организирани събития) се определят и отчитат като преки разходи.

1.2. Област Нишава

Професионалните рехабилитационни мерки и дейности, насочени към повишаване на конкурентоспособността на хората с увреждания на пазара, придобиване, развитие и подобряване на лични и работни и социални умения, увеличаване на броя на служителите с увреждания на свободния пазар са: обучение за активно търсене на работа, обучение за известен работодател, търсене на работа в клуб, панаир на труда, обучение на пазара на труда и стажове. Програмите за заетост за заетост на хора с увреждания, насочени към насърчаване и увеличаване на броя на заетите лица с увреждания, са следните:

субсидиране на доходите на хора с увреждания без трудов стаж; субсидия за самостоятелна заетост; субсидия за създаване на работни места; публични работи.

Мерки за подкрепа, насочени към увеличаване на броя на зетите лица с увреждания при специални условия, а именно: Възстановяване на подходящи разходи за адаптиране на работното място на лица с увреждания, които са наети при специални условия; Възстановяване на разходите за предоставяне на професионална подкрепа на лица с увреждания, които работят при специални условия-помощ при работа. NES-клон Ниш извършва процедурата за оценка на оставащата работоспособност на хората с увреждания, която е регламентирана от прилагането на Закона за заетостта на хората с увреждания („Официален вестник на РС“, № 36/09) и Правилника за подробния начин, разходи и критерии за оценка на работоспособността и заетостта или възможностите за издръжка заетост на хора с увреждания ("Официален вестник на РС", № 36/10).

Дейност на градските общини за подобряване положението на хората с увреждане

Градска община Пантелей - президент, Братимир Василевич. Община с утвърдени форми на подкрепа за сдружения на хора с увреждания и техните членове, живеещи в общината.

Като социално отговорна местна **власт, община** Пантелей практически е установила и се е ангажирала със системна, ефективна и ефективна грижа за тази уязвима **социална група, в рамките на** реалните нужди на хората с увреждания и техните бюджетни и структурни възможности. Подобна политика на общината първо получи подкрепата на програма EXCHANGE, а благодарение на европейските средства, основните предпоставки за системно решаване на проблемите на хората с увреждания и подобряване на техния статус в тази местна общност. Първоначално беше създадена база данни за всички асоциации с увреждания на техните членове и тази база позволяваше редовна комуникация и двустранен обмен на информация по всички основни въпроси и дейности, които са важни за това гражданско население. Община Пантелей е една от първите институции, които изграждат рампа, осигуряваща безпрепятствен достъп до **общинските услуги**, а последващите интервенции също осигуряват използването на асансьори за тези цели.

Откривайки Центъра за хора с увреждания в сградата на общината, като място за събиране на хора с увреждания и техните асоциации, община Пантелей на практика отвори много по-широко пространство за засилване на реципрочността и солидарността, като най-добрите постижения на гражданското общество и начин за директно изграждане на партньорства /вместо предимно бащински /с асоциации на хора с увреждания. Тези нови отношения бяха записани чрез споразумения за сътрудничество с най-гъвкавите асоциации, като **например** Областната **асоциация за страдащи** от множествена склероза, на която е осигурена постоянна изложба и търговски площи под егидата на Дома на старите занаяти, за занаяти, които те упорито правят и по този начин печелят за балнеолечение на своите членове. Използвайки капацитета на Дома на старите занаяти, общината е установила

сътрудничество с Училището за начално и средно образование „Царица Йелена“ Ниш и даде възможност на децата, на учениците от това училище, да демонстрират уменията си чрез публични образователни работилници по тъкане и свързани с тях занаяти, за които се обучават чрез преподаване. Сътрудничеството с началното и средното училище " Царица Йелена" Ниш, продължи с включването на женските дейности, които обединяват жени, които са загубили работата си в процеса на преход, използвайки капацитета на училището. Сътрудничеството между Община Пантелей и асоциацията доведе до предоставянето на микробуси, дарени от PHILIP MORIS, които са на разположение на всички асоциации, в съответствие с изразените нужди в ежедневния вид транспорт или за организирано междуградско пътуване, с задължение на общината да обслужва това превозно средство и да предоставя транспортни услуги. Проектът за адаптивно плуване, предназначен за деца с увреждания и засилване на двигателната им функция, който беше инициран от общината в сътрудничество с клуба за адаптивно плуване „Делфин“, от първоначални пилотни варианти прерасна в дългосрочна дейност, която като пример добри практики, разширени до други градски общини в Ниш, за да бъдат по -късно приети в повече градове в Сърбия, което доведе до създаването на Асоциацията на адаптивните плувни клубове на републиканско ниво в Ниш. Сред многобройните индивидуални примери за директна подкрепа се откроява община Пантелей.

2. Скрининг в 5 училища в Перник за изкривяване на гръбначния стълб и плоскостъпие

2.1. Изкривяване на гръбначния стълб.

Скринингът в 5 училища в Перник показва, че много (~ 70%) от днешните деца имат проблеми с гръбначния стълб, което възпрепятства правилното развитие на органите - главно на сърцето и белите дробове. Тези проблеми са лечими, но колкото по -рано, толкова по -добре. Смята се, че неподвижността и недоразвитите мускули са основните причини за ситуацията - децата не спортуват, прекарват часове пред телевизора или телефона, стигат до училище, шофират коли, часовете по физическо възпитание често се използват, за да наваксат други предмети , нямат време и не се стимулират да играят навън и да тренират. Изследването обхваща 25 показателя, резултатите от някои от които са: 11,29% от децата имат сколиоза (изкривяване на гръбначния стълб встрани); 29,03% имат кифоза (изкривяване, което причинява огъване на гърба); 54,84% имат L-лордоза (прекомерно огъване напред); 47,58% от децата имат наклонен таз; скъсяване на седалищно-краналните (засягащи долните крайници) мускули се наблюдава при 29.03% от участниците; 72,58% от изследваните страдат от някаква форма на плоскостъпие.

Изкривяване на гръбначния стълб. Значение на проблема: 15-25% от децата на възраст 7-14 години имат неправилна физика, порочна стойка, сколиоза, кифоза, гръдни деформации. Гръбначните деформации са 2 вида: Функционални - без промени в структурата на гръбначния стълб. Причини: рахит, ускоряване, обездвижване, водещо до

хипотония, „претоварени“ торби на ученици от 1 -ви до 4 -ти клас, неправилно сядане в училищните бюра и на работното място у дома, нерационално хранене. Те се коригират след отстраняване на причината, довела до това състояние. Структурни - те подлежат на лечение от ортопеди. Лечение: порочна стойка и изкривяване на гръбначния стълб от първа степен - провеждане на лечение чрез организиране на групи за **ЛФК - лечебна физкултура** и коригираща гимнастика; Консултират се II до IV степен и се провеждат занятия в кинезитерапевтичния салон чрез изготвяне на индивидуална програма за подходящ двигателен и хигиенно-диетичен режим.

Степени на затлъстяване (повече от 35%). Увеличение от 10% до 15% от идеалното тегло се счита за наднормено тегло. от 15-30% - първа степен от 31-50% - втора степен от 51-100% - трета степен над 101% - четвърта степен. Последници: Предпоставка за развитие на: сърдечно -съдови заболявания и високо кръвно налягане; стомашно -чревни нарушения; жлъчно-чернодробни заболявания; ендокринни заболявания - предимно диабет; плоски стъпала; емоционални и нервни разстройства. Липса на здравно образование на деца и родители и терапевтичен отговор, за намаляване на степента на затлъстяване и загуба на тегло. Докладът се основава на 9 показателя: данни за мускулна маса, текущо тегло, процент мастна тъкан, вода и суха кост в човешкото тяло, дневни нужди от калории и обем работа, след което се изготвя индивидуален двигателен и диетичен режим с възможността за практическото му изпълнение във фитнеса. Всички тези услуги са абсолютно безплатни за деца и ученици от региона на Община Перник.

2.2. Плоско стъпало

Плоските стъпала и деформациите на стъпалата в детска възраст водят до придобито плоскостъпие в напреднала възраст - според Фридланд Уитман 35-45% от възрастното население. **Осигурена е безплатна диагностика на всички деформации на стъпалото по отношение на напречния и надлъжен свод и се дават подходящи съвети** за правилното ходене, хигиената на долните крайници, правилния избор на обувки и ако е необходимо използването на ортопедични помощни средства. 72,18% от изследваните с изкривяване на гръбначния стълб страдат от някаква форма на плоскостъпие.

3. Ситуация с младежката безработица

3.1. Област Перник

Безработни лица и нива на безработица на населението **над 15** години през второто тримесечие на 2020 г. По пол Мъже 6,2 % Жени 5,5 %; По местоживееене В градове 5.0 % В селата 8.9 %; 15-24 години-22,3 17,0; 25-34 46,0 6,9. По ниво на образование: по -високо 3,1%; средно 5,9%, включително с придобита професионална квалификация 6,1%: основно училище -12,6%.

Безработни лица и нива на безработица на населението на възраст 15 - 64 години през второто тримесечие на 2020 г. - 6,0%

По пол - мъже 6,3%; Жени 5.6%

По местоживееене - В градовете 5,1%; В селата 8.9%; По ниво на образование: висше - 3,2%; средно - 6,0%; Включително с придобита професионална квалификация - 6,3 %; първични -12,8%. Продължителност на безработицата - Общо мъже и жени - 84,1%; До 5 месеца - 46,3%; 6 - 11 месеца -11,9 %; 12 - 23 месеца - 11,5 %; 2 и повече години -14,4%.

Коефициент на дългосрочна безработица по пол през второто тримесечие на 2020 г.

Пол Дългосрочна безработица - мъже 2,6%; Жени 1,7%

Безработни лица и нива на безработица от населението на 15 и повече години през второто тримесечие на 2020 г. в Югозападния регион (включително област Перник) - 3,9%.

3.2. Област Нишава

От резултата за второто тримесечие на 2020 г. този процент на заетост е 48.2%.

Процентът на безработица при млади хора между 15 и 24 години е 20,7%.

Има и категория неактивно население, те са 48%. Наблюдава се спад в заетостта в неформалния сектор (-35 400). В публичния сектор е регистрирано леко увеличение на заетостта (+2,200). Коефициентът на заетост е по -нисък с 0,5 процентни пункта и възлиза на 48,2%, докато процентът на безработица се намалява с 2,5 пункта и възлиза на 7,3%. Процентът на бездействие се увеличи с 2 пункта и достигна ниво от 48%. Според дефиницията на Международната организация на труда, безработни са лица, които не са извършвали никаква платена работа през наблюдаваната седмица, активно са търсили работа през четирите седмици, предхождащи наблюдаваната седмица и във възможностите са да започнат работа в рамките на две седмици след края от наблюдаваната седмица. Така че, някой, който не е търсил активно работа, не се счита за безработен, а за неактивен. Бездействието се е увеличило най -много сред населението със средно образование (+147 300 души), както и във възрастовата група 25–34 години (+50 000 души).

Районът на Южна и Източна Сърбия е единственият регион в Република Сърбия, който регистрира увеличение на заетостта през второто тримесечие в сравнение с първото тримесечие на 2020 г. (+22 500), което също го доведе до единствения регион, в който бездействието беше леко намален (-1,4%). Докато спадът на безработицата беше равномерно разпределен между двата пола, имаше спад в заетостта изключително при жените (-34 700). Сравнение със същото тримесечие на предходната година, основни показатели: Според изследването на работната сила за второто тримесечие на 2020 г., населението на възраст 15 и повече години за няколко години е имало спад на заетостта (-

72,300) и безработицата (-111,100) за сметка на увеличаването на бездействието (+153 800) спрямо второто тримесечие на 2019 г. Най-големият спад на общата заетост е отбелязан в сектора на земеделието, горското стопанство и рибарството (-44 000), и се наблюдава според образователната структура , в категорията лица със **завършено** основно училище (-33 100). Броят на служителите е намалял най-много в района на Белград (-31 500), а най-малко в региона на Южна и Източна Сърбия (-9 300). В рамките на общата заетост се наблюдава намаляване на неформалната заетост (-132 400) и увеличение на официалната заетост (+60 100). Най -големият годишен ръст на официалната заетост е отчетен в строителния сектор (+16 600). Коефициентът на неформална заетост е 15,2%, което е 4,2 **пункта** по -малко от същия период на миналата година. Коефициентът на дългосрочна безработица е 4,1%, което е 2,0 процентни пункта по -малко от второто тримесечие на 2019 г. При популацията от млади хора, на възраст 15–24 години, е имало годишно намаляване на активността (-41 400 души) и увеличаване на бездействието (+30 600 души). Броят на заетите на възраст от 15 до 24 години е намален с 25 200, докато броят на безработните на тази възраст е по -нисък с 16 200 в сравнение със същия период на миналата година.

Процентът на NEET („Нито в сферата на образованието, нито в заетостта или обучението“), който представлява дела на младите хора на възраст от 15 до 24 години, които нито работят, нито са в процес на образование, в общото младо население възлиза на 15,9% и **в** сравнение със същия период на миналата година той е по -висок с 1,8 **пункта**. При населението на възраст от 15 до 29 години, NEET процентът е увеличен с **2,5 пункта** и през второто тримесечие на 2020 г. беше 20,1%.

COVID-19 и допълнителни индикатори за развитието на пазара на труда

Проучването на работната сила е най-изчерпателният и единственият международно сравним инструмент за наблюдение на тенденциите на пазара на труда, който регистрира демографските и социално-икономическите характеристики на населението на възраст 15 и повече години. Основната цел на Проучването е да се оцени обемът на работната сила, т.е. заето и безработно население, което означава заетост както в официалния, така и в неформалния сектор. В допълнение, това изследване се занимава с характеристиките на заетостта (лица с професионален статус, техните дейности, професии, права, които упражняват на работа) и безработица (придобито образование, продължителност на търсене на работа, предишен трудов стаж), както и характеристики на неактивно население - образование, възраст, източник на доходи и желание за участие на пазара на труда. Проучването на работната сила, проведено през второто тримесечие на 2020 г., поради пандемията от коронавирус, претърпя някои промени в начина на събиране на данни. А именно, за разлика от обичайния начин на работа, когато анкетата се провежда частично по телефона (за домакинства, които преди това са били анкетирани) и отчасти на терен чрез посещение на домакинства (за тези, които са изследвани за първи път), през

времето на спешен случай. Активното население (работна сила) се състои от всички заети и безработни лица на възраст 15 и повече години.

Потенциалната работна сила включва две групи неактивно население, а именно 1) лица, които могат да работят, но не търсят работа и 2) хора, които търсят работа, но не могат да започнат работа веднага. Степента на активност (участие на работната сила) представлява делът на активното население в общото население на възраст 15 и повече години. Лицата, които са изпълнявали платена работа за поне един час през наблюдаваната седмица (в брой или в натура), както и лица, които са имали работа, но са отсъствали от работа през тази седмица (с гаранционно връщане), се считат за заети лица.

Коефициентът на заетост представлява дела на заетите в общото население на възраст 15 и повече години.

Неформалната заетост се счита за работа в нерегистрирани компании, работа в регистрирани компании без трудови договори, както и работа на подпомагащи членове на домакинството. Коефициентът на неформална заетост представлява дела на неформално заетите лица в общата заетост. Безработните лица са тези лица, които не са извършвали никаква платена работа през наблюдаваната седмица, те активно са търсили работа през четирите седмици, предхождащи наблюдаваната седмица, и могат да започнат работа в рамките на две седмици след края на наблюдаваната седмица. Коефициентът на безработица представлява делът на безработните в работната сила (заети и безработни) на възраст 15 и повече години. Коефициентът на дългосрочна безработица представлява дела на безработните за повече от година в действаща заетост (заети и безработни) на възраст 15 и повече години. Процентът NEET предполага участието на лица на възраст от 15 до 24 години, които не са заети, не са в образованието, нито са в обучение в общото население на тази възраст.

Неактивното население се състои от всички лица на възраст 15 и повече години, които не са класифицирани като заети или безработни. Неактивните хора включват работа на студенти, пенсионери и домакини, както и други лица, които не са извършвали никаква платена работа през наблюдаваната седмица, не са активни, търсят работа или не са могли да започнат работа в рамките на две седмици след края на седмицата за наблюдение. Коефициентът на неактивност представлява делът на неактивното население в общото население на възраст 15 и повече години. През второто тримесечие на 2020 г. промените на пазара на труда бяха по-силно засегнати от пандемията COVID19 и правителствените мерки, въведени през първото тримесечие на 2020 г. за поддържане на икономическата стабилност. В такава ситуация на класическото определение за заетост и безработица (според определението на [Международната организация за работна сила](#) не са достатъчни, за да опишат всички промени, настъпили на пазара на труда. В началото правителствените мерки за смекчаване на последиците от пандемията предотвратиха загубата на работни места. [Забеляза се увеличаване на процента на служителите, които отсъстваха от работа](#)

или работеха от вкъщи. Възникващата икономическа криза доведе и до намаляване на безработицата, тъй като има хора, които не са могли да търсят работа или не са могли да започнат работа поради мерки за предотвратяване на разпространението на вируса, не се считат за безработни (според концепцията на МОТ), но неактивен. Отслабването на пазара на труда представлява участието на 1) безработните; 2) служители, които работят по - кратко от пълно работно време и биха искали да работят повече; 3) тези, които търсят работа, но не могат да работят, и 4) тези, които могат да работят, но не търсят работа, в разширена работна сила, което означава всички заети, безработни и потенциална работна сила (тези, които могат да работят, но не търсят работа и тези, които търсят работа, но не могат да започнат работа веднага). Стагнацията на пазара на труда през второто тримесечие на 2020 г. възлиза на 19,9% и в сравнение със същия период на миналата година е по - висока с 0,4 п. п., което предполага, че пазарът на труда е нараснал т.нар. неудовлетворени потребности от заетост, независимо от факта, че през посочения период безработицата е значително намалена. В тези категории разширена работна сила броят на тези, които могат да започнат работа, се е увеличил най-много, въпреки че не търсят работа, на междугодишно ниво със 153 100 и на между тримесечие с 84 500. Липсата на работа се измерва с дела на отсъстващите от работа служители в общия брой на служителите. През второто тримесечие на 2020 г. 11,4% от служителите отсъстваха от работа, което е 2,4 пр.п. повече спрямо първото тримесечие на 2020 г. и с 6,0 п. стр. повече в сравнение със същия период на миналата година.

4. Налични социални услуги

4.1. Област Перник

Социалните услуги са временно достъпни по проекти на следните организации:

1. Асоциация на лица с интелектуални затруднения - Вяра, Надежда, Любов - Перник
2. Младежка асоциация "Шанс" Перник
3. Съюз на военноинвалидните кооперации в България - Перник
4. Фондация Положителни умения на личността в обществото - Перник
5. Ние - европейската младеж - Перник
6. Център за социални инициативи "ПРАКТИВ" - Перник
7. ЕВРО ИМПУЛС - Перник
8. Младежка асоциация "Шанс" - Перник
9. Съюз на военноинвалидните кооперации в България

10. Съюз на инвалидите в България - Перник
11. Териториална организация на Националното сдружение на слепи и глухи в България - Перник
12. Център за социални инициативи "ПРАКТИВ" Перник
13. Сдружение „Здраве и бъдеще“ - Перник
14. Български Червен кръст - Перник
15. Общински младежки съвет - Перник
16. Регионално сдружение за алтернативи за демократично развитие / радар / Перник
17. Асоциация на медицински параметрици бакалавър по медицина в България - Перник
18. Съюз за Перник
19. Съюз на инвалидите в България - Перник
20. Училищно настоятелство Алеко Константинов - Перник

4.2. Област Нишава

Списък на организации и сдружения на хора с увреждания, чиито програмни дейности се финансират от бюджета на град Ниш:

1. Междуобщинска организация на Алианса на слепите на Сърбия, Светозара Марковича 7
2. Градска организация [на хора с увреден слух](#) Ниш, Барска 8 591-248
3. [Сдружение за хора с психични увреждания "MI"](#) Ниш, Jovana Ristića bb 4560-894
4. [Асоциация на дистрофични пациенти Ниш](#), бул. [Неманджич](#) бб - МК Филип Кляич
5. Асоциация на параплегиците от област Нишава - Ниш Булевар [Неманджич](#) 26
6. Градска гражданска организация инвалиди на войната Ниш, Обиличев венец 10
7. Асоциация на пациенти с рак и със стома "NILKO Сърбия" - NišTPC Kalča sn. 64 Лам. Б
8. [Асоциация срещу множествена склероза за](#) пациенти от област Ниш Bulevar Nemanjića 26
9. Градско сдружение за церебрална и детска парализа Ниш, Княжевачка 2А
10. Нишко студентско сдружение с увреждания, Шуматовачка, бр. 252-010

11. Сдружение на работещите с увреждания на град Ниш Хайдук Велкова 40а
12. Сдружение на гражданите „ Драгана Родич „, ТК " Калча " II етаж, Лам.- С № 85
13. Център за независим живот на хора с увреждания - Нишки ТПЦ Калча Лам. В-I / 65
14. Асоциация за подпомагане на лица със синдром на Даун 4560-894
15. Организация за защита на правата и подкрепа за жени и деца с увреждания на Сърбия
16. "От кръга ..." Ниш, Епископска726 / 3
17. Асоциация на лица с ампутации и наранявания при работа, Bulevar Nemanjića 26
18. Асоциация на военноинвалидите град Ниш, Синджеличев площад 2/2
19. Градско сдружение за подпомагане на хора с аутизъм Ниш, Булевар Неманджича 85, зона 2

Лица с увреждания по вид проблем, по общини и градове, преброяване 2011 г.

На Международния ден на хората с увреждания беше съобщено, че [в Сърбия близо 730 хиляди души живеят с някакъв вид увреждане](#). В световен мащаб се смята, че около 15 % от световното население има някаква форма на увреждане. Това са почти милиард души. В Сърбия този процент е между 8 и 10 процента и се казва, че някъде около 560 до 730 хиляди наши съграждани имат някакъв вид увреждане. Това е впечатляващ брой и на тези хора определено трябва да се помогне, чу се, наред с други неща, на трибуната „Социално-медицински аспекти на увреждането“, която се проведе по повод 3 декември, Международния ден на хората с увреждания в градския съвет на SNS. Професор д -р Мишко Живич, комисар на Съвета по наука и технологии, д -р Бобана Милойкович, специалист по обща хирургия и Жасмина Барач Перович, президент на организацията за защита на правата и подкрепа на хората с увреждания „Iz kruga“ и президент на Асоциацията на студентите с увреждания в Ниш: Статистическите данни показват, че само 13 процента от хората с увреждания са заети и че голям брой хора с увреждания живеят в бедност. Ето защо държавата има специално задължение да помага на тези хора и този форум е само една стъпка към посочване на направеното, но и на това, което все още трябва да се направи. Необходимо е да се приложи вече приетия закон. Всяка компания, която има 20 до 25 служители, трябва да наеме лице с увреждане. Необходимо е да се създадат рампи, за да се улесни достъпа на институциите и институциите до хората с увреждания, независимо дали институцията е държавна или принадлежи към местното самоуправление. Това, което е най -важно, освен заетостта, е необходимо да се предоставя лична помощ на хора, които не са в състояние да се грижат за себе си ", Общинското събрание на Нови Сад прие решение за предоставяне на всички лица в града, които се нуждаят от личен асистент. Със сигурност е необходимо да се променят някои решения на

РЗОК, тъй като само 12 % от пациентите с МС получават биологична терапия. Що се отнася до глухотата, правилникът също трябва да бъде променен. **Представете си възрастен човек, който е от друг град и който трябва да дойде в Нишкия клиничен център за слухови апарати няколко пъти, а той е загубил слуха си, работещ за държавата, на някакво място, където е имало шум.** В крайна сметка, нашите съграждани с увреждания имат същите права като всички останали. Има много проблеми, свързани с хората с увреждания, но много е направено през предходния период. Тази година са изградени 67 рампи в 34 местни власти, а около 5200 души с увреждания са били заети. Това е добре, но все още има проблеми, социално-икономически, архитектурни бариери, лична помощ, заетост, образование. Трябва също да говорим за това на младите хора, защото те също трябва да ни чуят, защото те са тези, които един ден ще решат проблемите, пред които сме изправени.

Международният ден на хората с увреждания, 3 декември, се отбелязва от 1992 г., когато Общото събрание на ООН прие резолюция, призоваваща всички страни да отбележат деня, за да насърчават и дават възможност на хората с увреждания да се ползват с равни права на човека и да участват равнопоставено. с приятели. Този ден е повод да обърнем внимание на проблемите, с които се сблъскват хората с увреждания, а това са преди всичко бедността, високата безработица и изключването от обществото.

Изводите от този доклад са, че услугите за младежи с увреждания не са достатъчни. В контекста на увеличаване на младежката безработица обучението за младежки инструктори е много актуално и навреме. Анализът ще бъде изпратен на компетентните органи с цел подобряване на социалния живот на хората с увреждания и младежта в общността.

Проектът е съфинансиран от ЕС по програмата Interreg-IPA СВС България-Сърбия

Тази публикация е създадена със съдействието на Европейския съюз по програмата Interreg-IPA СВС България-Сърбия, ССИ No 2014TC1615CB007. Съдържанието на тази публикация е изцяло отговорност на БАУР и по никакъв начин не може да се приема, че отразява вижданията на Европейския съюз или Управляващия орган на Програмата.